

Cultuur

‘Dit is een confrontatie’, zegt de Ugandese vluchteling Naomi Namutebi voordat ze aan haar levensverhaal begint. ‘Denk je dat je het aankan? Want je kunt nu nog weg. Koester de optie om weg te gaan, om van niks te weten, om onschuldig te blijven.’

Een wachtruimte van de IND, rechtbank of politie. Het publiek zit er met de neus bovenop, aan drie kanten van een generieke vergadertafel. Een grote koffieauto-maat staat achter de tafel, naast een waterdispenser. Op tafel staan plastic bekertjes naast stapels A4-tjes. Af en toe gaat Namutebi op de bureaustoel zitten om fragmenten na te spelen van gesprekken die ze de afgelopen jaren met verschillende beampten voerde. Steeds komt daarin een stukje aan het licht van wie ze is. Slachtoffer van mensenhandel. Lhbt'er. Vluchteling uit Uganda. Getraumatiseerd.

Vier jaar geleden vluchtte Naomi Namutebi vanuit Uganda naar Nederland. Sinds bekend was geworden dat ze lesbisch is – een strafbaar feit in Uganda – was ze haar leven niet meer zeker. Ze dacht geholpen te worden door een kennis van haar vriendin, maar ze viel in handen van mensenhandelaars en kwam in de gedwongen prostitutie terecht. In Nederland. Ze is geen acteur. Wat ze in de voorstelling *My name before Naomi* vertelt, heeft ze zelf meegemaakt. En dat maakt het voor het publiek extra confronterend.

Sinds 2017 werken theatergroep DEGASTEN en Frascati Producties samen met cliënten van het ARQ Nationaal Psychotrauma Centrum, in het kader van hun programma *De (on)vertelde stad*. Daarin gaan ze op zoek naar de stemmen van de stad die niet gehoord worden, naar de verhalen die geen podium hebben. Namutebi speelde mee in de eerste voorstelling en vroeg daarna aan regisseurs Elike Roovers en Rutger Esajas of ze hun haar levensverhaal eens mocht vertellen – ondanks het feit dat het een heftig verhaal is.

My name before Naomi
Over het IJ Festival,
Amsterdam
6, 7, 12, 13 juli 2019
www.theaterdegasten.nl
www.frascatitheater.nl

Roovers: ‘Ze wilde zien of ze mensen deelgenoot kon maken van haar verleden, en kijken hoeveel men van dat verhaal aankan. Ik vond dat zo mooi en zo krachtig. Veel mensen zouden zulke herinneringen proberen weg te stoppen, maar zij probeert ze vorm te geven om ermee verder te kunnen. Het is een keihard verhaal. Ieder mooi randje dat we eraan zouden geven, zou daaraan afdoen. Dat hebben we dus ook niet gedaan.’

Kalmpjes aan begonnen ze te werken aan een voorstelling, waarvoor de makers niet alleen het verhaal van Namutebi zelf gebruikten, maar ook in gesprek gingen met medewerkers van de IND en politie, een officier van justitie, de Nationaal Rapporteur Mensenhandel en anderen, om meer te weten te komen over mensenhandel in Nederland. Het opvallendste: ‘In al die gesprekken en verhoren die Naomi voerde, ontstaat geen totaalbeeld van haar als mens’, vertelt Esajas. ‘Uiteindelijk raakt dat echt aan je mensenrechten. Wij krijgen niet vaak toegang tot zulke werelden, maar als theatermakers zijn we er ook om deze verhalen te vertellen en vorm te geven.’

De theatermakers probeerden samen met Namutebi de puzzelstukjes aan elkaar te lijmen, om er weer één verhaal van te maken. Bijvoorbeeld door haar een gedicht te laten schrijven. En door een danseres op het podium te zetten, die vertolkt wat in verhoren en gesprekken niet gezegd kan worden. Dan verschijnt ze niet alleen als slachtoffer, maar als een krachtige, humoristische en talentvolle vrouw, die haar verhaal wil delen om te laten zien wat er in ons land gebeurt, zonder dat we het zien.

Brechtje Keulen